

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 25. janvārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..], [..], [..], [..], [..] un [..] (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 261/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu atzīt Dobeles novada domes 2018. gada 30. augusta saistošo noteikumu Nr. 7 “Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Dobeles novadā” 15.5. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 115. pantam un Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka nekustamā īpašuma īpašnieks, valdītājs vai lietotājs papildus šajos noteikumos norādītajiem vispārīgajiem atkritumu radītāju un valdītāju pienākumiem slēdz līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju par katrā

nekustamajā īpašumā radīto atkritumu apsaimniekošanu un, ietverot līgumā nepieciešamo atkritumu izvešanas biežumu, ievērojot, ka no individuālajām dzīvojamajām mājām Dobelē un novada ciemos atkritumus izved ne retāk kā 1 reizi mēnesī, savukārt pagastos ārpus ciema teritorijas ne retāk kā 1 reizi divos mēnešos, ja bioloģiski noārdāmie atkritumi tiek kompostēti to rašanās vietā vai šķiroti un savākti atsevišķi, kā arī pārējie atkritumi tiek šķiroti un savākti dalīti.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Pieteikumā ir apstrīdēta pašvaldības saistošo noteikumu normas atbilstība Satversmei un Atkritumu apsaimniekošanas likumam. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības. Vienlaikus saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta ceturtās daļas 2. punktu un 19.² panta septītās daļas 1. punktu pieteikumam citstarp pievieno dokumentus, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka [..] un [..] noslēguši līgumus ar Dobeles novada atkritumu apsaimniekotāju par katrā nekustamajā īpašumā radīto atkritumu apsaimniekošanu, tostarp vienojoties par sadzīves atkritumu izvešanas kārtību un maksu. Pienākums slēgt šādu līgumu izrietot no apstrīdētās normas, kur citstarp noteikts arī minimālais sadzīves atkritumu izvešanas biežums. Tomēr [..] un [..] uzskata, ka šāds pienākums ir nepamatots un neatbilst vides prasībām, kas izriet no tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē, kā arī vienlaikus rada pienākumu pārmaksāt par nesaražotajiem atkritumiem.

Tādējādi [..] un [..] uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņiem Satversmes 115. pantā ietvertās pamattiesības un neatbilst arī Atkritumu apsaimniekošanas likuma 2. pantam.

Līdz ar to pieteikums daļā, kas attiecas uz [..] un [..], atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta ceturtās daļas 2. punktā, 19.² panta pirmajā daļā, sestās daļas 1. punktā un septītās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikumā norādīts, ka [..], [..], [..] un [..] ir noslēguši līgumus ar Dobeles novada atkritumu apsaimniekotāju par katrā nekustamajā īpašumā radīto atkritumu apsaimniekošanu, līgumā ietverot sadzīves atkritumu izvešanas biežumu un maksu.

Tomēr pieteikumam nav pievienoti dokumenti, kas pamatotu norādītos apstākļus. Tātad pieteikumam attiecībā uz [..], [..], [..] un [..] nav pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tāpēc pieteikumā nav arī pamatots, ka ar apstrīdēto normu ir aizskartas [..], [..], [..] un [..] Satversmē ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā, kas attiecas uz [..], [..], [..] un [..], neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta ceturtais daļas 2. punktā, 19.² panta pirmajā daļā, sestās daļas 1. punktā un septītās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai vispārējās jurisdikcijas vai administratīvā tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai. Subsidiaritātes princips prasa izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības, nevis izmantot jebkurus teorētiski iespējamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas varētu jebkādā veidā attiekties uz pieteikuma iesniedzēja situāciju (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*). Konstitucionālā sūdzība ir galvenokārt personas pamattiesību aizsardzības papildu mehānisms gadījumos, kad ar citiem tiesību aizsardzības līdzekļiem pamattiesību aizskārumu novērst nav iespējams (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*).

[..] un [..] uzskata, ka ir izmantojuši visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, viņi esot vērsušies Dobeles novada domē, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Tiesībsarga birojā un Patērētāju tiesību aizsardzības centrā.

Demokrātiskā tiesiskā valstī tieši vispārējās jurisdikcijas un administratīvās tiesas ir atzīstamas par efektīvāko mehānismu, kas, izvērtējot katru gadījumu individuāli, var konstatēt, vai ir ievērots saprātīgs līdzsvars starp konkrētās personas tiesībām un sabiedrības interesēm. Jautājumi, kas attiecas uz konkrētu tiesību normu piemērošanu un interpretāciju, pamatā ir vispārējās jurisdikcijas un administratīvo tiesu kompetencē. Turklāt administratīvās tiesas vērtē visus lietā nozīmīgos tiesību un faktu jautājumus un pārbauda pārsūdzētos administratīvos aktus gan no procesuālā, gan saturiskā viedokļa. Administratīvajā procesā tiek īstenota visaptveroša tiesas kontrole pār izpildvaras lēmumiem. Vienlaikus saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 104. panta trešo daļu tiesa, ja tā atzīst, ka pašvaldību saistošie noteikumi neatbilst Ministru kabineta noteikumiem vai likumam vai Ministru kabineta noteikumi neatbilst likumam, vai iekšējais normatīvais akts neatbilst ārējam normatīvajam aktam vai tieši piemērojamam vispārējam tiesību principam, attiecīgo tiesību normu nepiemēro (*sk. arī Satversmes tiesas 2019. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2018-19-03 15.2. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots, kāpēc vēršanās ar pieteikumu vispārējās jurisdikcijas tiesā vai administratīvajā tiesā nav uzskatāma par reālu un efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli [..] un [..] gadījumā. Savukārt šajā gadījumā vēršanās Dobeles novada domē, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Tiesībsarga birojā un Patērētāju tiesību aizsardzības centrā nav uzskatāma par vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas izpratnē.

Tādējādi [..] un [..] nav izsmēlušī likumā noteiktos un viņiem pieejamos vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, lai aizstāvētu savas aizskartās tiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā, kas attiecas uz [..] un [..] neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

noļēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..], [..], [..], [..], [..] un [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 261/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš